

Učiteljski Tovariš

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Cesarjeva zahvala. — Glas iz Dalmacije. — Različne misli o napredku izobrazbe učiteljstva. — Slomškova zveza. — Učiteljski pravnik. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Odgovor. — Izjava. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Cesarjeva zahvala.

Od slavnega c. kr. okraj. glavarstva mariborskega mi je došlo sledeče obvestilo:

Nr. 84/Praes.

K. k. Bezirkshauptmannschaft
Marburg, am 29. August 1900.

An

den Herrn städtischen Lehrer L. Jelenc
in Laibach.

Seine k. und k. Apostolische Majestät haben für die aus Anlass des bevorstehenden Allerhöchsten Geburtsfestes von der 12. Hauptversammlung der Verbindung österreichischer südslavischer Lehrer in Marburg durch Sie im telegrafischen Wege ehrerbietigst zum Ausdrucke gebrachten Glückwünsche und Loyalitätskundgebung den Allerhöchsten Dank allergnädigst auszusprechen geruht.

Es gereicht mir zum Vergnügen, Sie hievon in Folge Erlasses des k. k. Statthaltereipräsidioms in Graz vom 17. d. M. Zahl 2482/Praes. in Kenntniss setzen zu können.

Der k. k. Statthaltereirath:
Kankowsky.

Ta visoki razpis dajem radosten na znanje slavnemu slovenskemu in istrsko hrvatskemu učiteljstvu.

V Ljubljani, dne 6. kimovca 1900.

L. Jelenc
predsednik „Zaveze“.

Glas iz Dalmacije.

Slogom rastu male stvari,
a nesloga sve pokvari.

Dalmatinski naš tovariš, gosp. Dorbić Vicko, je priobčil v karlovški „Školi“ ta-le članek, ki ga — srčno vzradošeni — ponatiskujemo v svojem listu, da ga prečitajo z enakim veseljem tudi naši čitatelji.

Lijep primjer vrijednosti sloge ostavi svojim sinovima moravski knez Svatopluk, sazvavši ih pred smrt svoju i davši im snop šiba, da ga prelome. Djeca pokušala, ali ne mogoše. Tek jednu po jednu prelomiše. Poznato nam je, kakova je krasna pouka iz toga slijedila.

Prevelika je moć sloge, prevelika je korist bratskog udruženja. Kao vazda tako i danas pojedinac je ništa; udruženje — sloga to je napredak, to je spas svake kaste ljudi. Pa ako je sloga u svakom radu, u svakom put-hvatu potrebna, ako je bratsko udruženje svakom pa i

najnižem stališu korisno, držimo, da je našem učiteljstvu više no i komu od prijeko nužde i jedno i drugo. — Materijalno je stanje našeg učiteljstva, kako danas stvari stoje, veoma slabo, a malo je pomoći i nadati. — Što u tom može pomoći pojedinac, što nas šaćica nasložnjaka? — Dočim njemačkim, českim, poljskim učiteljima austrijskih pokrajina mnogo je bolje, jer su udruženi u bratske zajednice. Složno i uzajamno rade za boljak svoj i školstva, usavršuje, pomažu se i odlučno, iznose pravedne zahtjeve i tegobe svoje, tražeći da si oblakšaju. A mi? Eh, kod nas vlada ona nesretna naša, još zar iz starih doba, pratilica — nesloga. Nu, mogli bi se i mi jednom nje otresti, mogli bi i mi, da nam bolje bude.

Srodna naša braća slovenski učitelji pomislili su na to. Velika je njihova zamisao: skupiti u jednu svezu sve učiteljstvo južnoslavenskih austrijskih pokrajina. Stupiti u bratsku svezu ne da bučimo i halabučimo, nego da se i moralno i materijalno potpomažemo. Ovakovi kakovi smo danas, nitko za nas i ne zna; na sve naše nevolje i togobe ne može nam se pomoći, jer koliko je nas, toliko je različitih i protivnih zahtjeva. Sve ovo imadahu na umu braća Slovenci, kad upraviše dalmatinskom učiteljstvu sljedeći poziv:

„Mi živimo u doba, kada se raznovrsni stališi združuju u svrhu, da omoguće svoj opstanak, da poboljšaju svoj položaj i da prisvoje nova prava. Pojedinac malo može, dočim u udruženju je moć i uspjeh. To nam dokazuje vrlo organizacija do nedavna bespravni i tlačeni radnika.

I mi učitelji svoga naroda trpljivi smo radnici, nama je napréno puno dužnosti, a nasuprot uživamo malo pravica. Mi imamo mnogo teška djela, a vrlo često — malo jela!

Nije čudo, da se je konačno podignulo po svim stranama učiteljstvo, da se združi u tijelesne vrste, da stupi pred svoje djelodavce proseći — ne! — zahtjevujući, da mu dadu ono, što mu ide po božjem i čovječjem pravu!

Izza českoga, njemačkoga i poljskoga učiteljstva, organizirala se je od god. 1887. i „Zaveza slovenskih učiteljskih društava u Ljubljani“, koja je stupila pred svoje čitavo slovensko učiteljstvo. Kasnije pristupili su k toj „Zavezi“ i sva hrvatska učiteljska društva Istre, te smo uslijed toga promijenili društvo u „Zavezu avstrijskih jugoslavenskih učiteljskih društava“, koji neka

bratsko jugoslavenstvo učiteljstvo Koruške, Štajerske, Kranjske, Primorja i Dalmacije spaja u jednu samo moguću falangu, da brani naše pravice napram svakomu nasilju i da se zajedno bori za sveopće poboljšanje našega stanja.

Obraćamo se stoga bratskomu našem vrlomu dalmatinskomu učiteljstvu s pozivom, da izvoli pospješiti i popuniti organizaciju južnoslavenskoga učiteljstva, tim da se združi u kotarska, odnosno u zemaljsko društvo i da uznastoji, neka da društva pristupe „Savezu austrijskih jugoslavenskih učiteljskih društava“.

Čim bude mogućnija, brojnija i velečastvenija naša vojska, tim stalniji će biti naši uspjesi — sigurnije ćemo pobjediti u našim pravednim težnjama i zahtjevima“.

* * *

Ovaj bratski poziv, kojega je uz vatren članak iznio naš „Učitejski Glas“, najbolje razlaže i dokazuje, koliko bi vrijedno i korisno bilo stupiti u nerazdruživu zajednicu sa jednokrvnim učiteljstvom Kranjske, Primorja, Koruške i Štajerske. Pa to dobro preporuča poziv, da se organizujemo, stupajući u kotarske sveze, ove bi stupile u pokrajinsku, a svi skupa u „Zavezu jugoslavensku“. Ovom dakle plemenitom pozivu, koji ne stoji u oprijeci sa ikakvim dobrim namjerama boljitka školstva, mislimo da će se dalmatinsko učiteljstvo odazvati onako, kako je i pozvano, naime srdačno i bratski, uvidajući iz te „Zaveze“ velike koristi našoj stvari.

Pa kako je urečen za dan 9. rujna t. g. u Spljetu i veliki sastanak učiteljstva cijele Dalmacije, to držimo, da će najzgodnije biti o tom predmetu raspravljati tu, i plenitoj namjeri braće Slovenaca jednodušno se odazvati.

A dobri Bog, taj štitnik vjernih Slavena, blagoslovio te naše trude i oni urodili preobilnim plodom — korisnim i učiteljstvu i narodu, med kojim ono živi. — Složno braćo, jer sloga je od Boga!

Različne misli o napredku izobrazbe učiteljstva.

(Iz „Posla z Budče“.)

Ni davno tega, kar se je izdal v Pragi spisek „Različne misli o sedanjem napredku naobrazbe učitelja v zvezi z njegovo težnjo po akademiški naobrazbi“, v katerem se nahajajo misli o nekaterih uvaževanja vrednih reformah pri naobrazbi učitelja, in predlog, kako si misli avtor uresničenje akademiške naobrazbe, po kateri hrepeni učiteljstvo. Ko je podrobno načrtal pogoje, način in napredek pouka na učiteljskih, je postal avtor s svojimi uvaževanji najprej pri izpitih zrelosti.

„Ne moremo tajiti“ — meni prijatelj — „da je izpit zrelosti v prvi vrsti teoretiški. Tu gre za določanje mere gojenčevega znanja v raznih učnih predmetih in vzgojnih načel, ki se morajo znati na pamet.“

Zato je naravno, ako se oživljajo različne tožbe radi prevelikega učenja na pamet, ki zlasti pri boljšem in častihlepnejšem dijaku dosega uprav nevarno razmerje.

Vzvidi se, kot bi se bila ta bojazen tudi oglasila v glavah onih činiteljev, ki so sestavljali organizatoriški statut za učiteljska, zaradi česar se je uvedla ona polajšava, vsled katere so oni dijaki, ki so prejeli v obeh polletjih 3. in 4. leta iz kateregakoli predmeta „hvalevredno“, oproščeni izpita iz tega predmeta. Ta določba pa je samo dozdevne koristi, zakaj pomenljiva je samo

za tiste, ki imajo iz dveh predmetov, ki se izpitajo pri zrelostnem izpitu, manj nego „hvalevredno“.

V poslednjem slučaju ve gojenec čisto gotovo, iz katerih predmetov mu je položiti izpit in more vso svojo marljivost osredotočiti na te dve učni disciplini.

I pri tem ima dober gojenec več nego dovolj dela, zakaj k tema predmetoma se pridružijo še trije predmeti, kjer se ozira razen na ustni izpit še na pismenega — zakaj če je pismeni izpit tako dobro izpadel kot ustmeni in če je tudi tu prejel učenec najmanj „hvalevredno“ v vseh predmetih, le tedaj se ustni izpit iz teh predmetov ne vrši.

Toda o izidu pismenega izpita učenec ne zve nikdar, zakaj uprizarjajo se koncem proučevanj, popravljajo se pa le nekoliko dni pred ustmenim izpitom; poleg tega pa se posamezni znaki nikdar ne sporoče dijakom, tako da so ti prisiljeni brez pravih domnevanj o vrednosti svojega izdelka vse tri izpitne predmete natančno ponoviti kot bi bili prepričani, da jim bo iz njih polagati izpit. Iz tega je razvidno, da postane zanje izpit takim potom še težji.

Delaven in marljiv gojenec, ki je prejel v vseh učbenih disciplinah najmanj znak „hvalevredno“, je zapostavljen v tem oziru za manj delavnim.

Ne more niti približno izračunati, iz katerih predmetov mu bo polagati izpit, iz katerih ne, zakaj to je odvisno od volje predsednika izpitne komisije: ta ni član učiteljskega osebja, zato se tudi dostikrat ne ozira na predlog dotičnega učitelja ali ravnatelja zavoda, ali vsega osebja, deloma da pokaže svojo moč, deloma ker ne zaupa vselej stavljenim predlogom; in zato tudi določi sam predmete, iz katerih je položiti vsakemu posameznemu gojencu izpit, a to ravno pred začetkom ustmenega izpita, tako da gojenec ne zve o tem ničesar, preden se ne nahaja za zeleno mizo.

Očividno je tu priden gojenec na slabšem kakor tisti, ki jedva zadošča zahtevam; oba se morata sicer pripravljati iz vseh predmetov za zrelostni izpit, toda kako različnim načinom! Čim prvi žrtvuje pripravi vso svojo dobo, prebdi cele noči, da bi velikansko tvarino izpitnih predmetov primerno in dodobra ponovil in prečital, zakaj pri njem ne gre samo za to, da napravi izpit, ampak za to, kako ga položi, da zadovolji s svojimi odgovori tudi izpitovalca: se pripravi drugi le toliko, da položi izpit, dobro vedoč, da ne morejo pri njem zahtevati ne natančnosti, niti podrobnosti, niti posebnosti.

V tem pa bistvu je velika neenakost, in to ne v prid boljših gojencev.

Trditi se more, da je priden in vesten učenec preobložen z memorovanjem skupne tvarine tolikih izpitnih predmetov. Takim načinom pa je tudi izpit izpitancem silno otežen navzlic dejstvu, da takšen izpit niti ne zagotovi pravične sodbe gojenca.

Zaželena olajšava bi se dosegla nemara tako, da bi se izpitali nekateri predmeti samo pismeno, drugi samo ustmeno, zopet drugi pa ustmeno in pismeno.

Pismeni izdelki naj bi se zahtevali ti-le:

1. eno delo za slog,
2. iz zgodovine, zlasti iz kulturne zgodovine, poleg tega iz šolskih zakonov,
3. iz prirodoznanstva,
4. rešenje nekoliko nalog iz aritmetike in geometrije.

Gojenci, ki polagajo tudi izpit iz drugega deželnega jezika, naj izdelajo kot pismeno nalogo diktat in prevod.

Ustmeni izpit zrelosti pa bi mogel sestajati iz izpita :

1. iz religije,
2. iz pedagogike,
3. iz učnega jezika,
4. iz računstva na pamet,
5. iz prirodoznanstva;

izmed katerih bi se lahko izpit iz religije, pedagogike in iz prirodoznanstva opustil.

Ta reforma bi mogla vesti res k boljšim uspehom pri izpiti učiteljske zrelosti. Vsak izmed nas je izkusil, kaj pomeni „ponavljati za maturo“. To pomeni popolnoma znoreti. Knjiga se listuje brez redu in miru, brez sostava — kratko — brez razuma.

Kar ni bilo pred ponavljanjem gotovo v glavi, to se ne pridobi z izpitom. Ako bi se mogla vsa pridnost osredotočiti samo 2 do 3 predmete, v katerih se je kandidat vedno odlikoval, bi mogel tu marsikaj še pridobiti v svojo korist.

Z drugimi uvaževanji preudarja avtor izpit učiteljske sposobnosti. Naj jih tu navedemo:

„Izpit se nanaša na pedagogiko, zlasti metodiko obveznih predmetov splošne ljudske šole, na učno snov teh šol in predpise o šolski praksi; zložen je iz teoretiškega (pismeno in ustmeno) in praktiškega izpita.

Na temelju pokazanega znanja se določijo v posebnem protokolu uspehi praktiškega izpita iz vsakega predmeta posebe.

Stopnje znakov so „izvrstno“, „hvalevredno“, „dobro“, „dovoljno“ in „nedovoljno“, ki se pa ne pišejo v izpričevalo, ampak samo v protokol.

Ako je prejel kandidat pri praktiškem izpitu in iz vseh izpitnih predmetov vsaj znak „dovoljno“, se smatra sposobnega za učiteljski posel na ljudskih šolah; ako je prejel kandidat pri praktiškem izpitu, iz učnega jezika in razen tega izvečine ostalih predmetov najmanj „hvalevredno“, a v nobenem predmetu nižji znak kot „dobro“, tedaj se mu prizna izpričevalo sposobnosti z odliko za ljudske šole.

Izdano izpričevalo učne sposobnosti kaže poleg popolnega nacionala kandidata brez vseh znakov posameznih predmetov samo priznano sposobnost, in to ali z odliko, ali navadno ali tudi nesposobnost.

Toda ravno ta način izdaja izpričevala učne sposobnosti more obsegati v sebi pri marsikaterem kandidatu poškodbo, pri drugem pa poboljšek, ne da bi bilo mogoče eno ali drugo pripisati dotični izpitni komisiji.

Tista mogoča poškodba, ali časih poboljšek, t. j. pravzaprav ne dovolj primerno prisojenje stopnje učiteljske sposobnosti, leži v pravilih o izpiti učne sposobnosti in bo razviden, ako pogledamo natančneje veljavne predpise.

Dotična določba o izpiti učne sposobnosti obsega v čl. II. ad 3., odst. 4., da kandidati, kateri niso poučevali v petju in telovadbi, se imajo samo na njih zahtevanje tudi iz teh predmetov izpitati, nekako neenakost napram drugim kandidatom, pri določbi stopnje učne sposobnosti po dokončanem izpitu. Vsak kandidat ima sploh za eden, ali časih tudi za dva izpitna predmeta manje, zavoljo česar more i ostalim predmetom posvetiti več časa kot tisti, ki mora položiti izpit tudi iz teh predmetov. Razen tega je pri določitvi izpita z odliko potrebno število znakov „hvalevredno“ in „dobro“ razmerna manjše, kakor pri teh kandidatih, ki polagajo tudi iz petja in telovadbe izpit; pri tem se ne sme pozabiti,

da edini znak „dovoljno“ iz navedenih predmetov more pokazati odliko.

Nadalje bistvuje neenakost v navedeni določbi o učiteljskih izpiti v tem, da so dovoljene meje pri prosti sposobnosti neizmerno široke. Tako pa, ker se ne zaznamujejo v izpričevala posamezni znaki o raznih predmetih, ampak izreka samo sposobnost za učiteljski stan, postaja takšno izpričevalo ne samo posameznikom, ampak tudi poklicanim šolskim uradom za določbo znanja posameznikov, zlasti pa k določbi razmerne veljave znanja med dvema ali več prosilci, brez vsake cene.

Preprosto izpričevalo učne sposobnosti prejme po čl. II. ad 11., odst. 8. imenovane določbe vsak kandidat, ki je prejel v vseh izpitnih predmetih znak „dovoljno“, a tudi tisti kandidat, ki je prejel n. pr. v vseh predmetih „izvrstno“, samo v učnem jeziku ali pri praktiškem izpitu znak „dobro“.

Tudi tedaj prejme kandidat navadno sposobnostno izpričevalo, ako je imel v vseh predmetih izpita znak „izvrstno“ in samo iz enega predmeta znak „dovoljno“.

In vendar je velikanska razlika v veljavi med prvim, drugim in tretjim kandidatom, četudi so prejeli vsi izpričevalo enake veljave.

Takšno neenakomerno prisojevanje učne sposobnosti, ki je zapopadeno v sami določbi o izpiti učne sposobnosti, more na eni strani zakriviti poškodbo posameznikov pri zasedanju učiteljskih mest, na drugi strani pa ne vabi učiteljev k intenzivni pripravi na izpit.

To neenakomernost pri določbi učne sposobnosti bi lahko odstranili s tem, da uvedejo za vse predmete znake ali pa z uredjenjem najmanj dveh stopenj učne sposobnosti a to nemara z besedo „dobro“ sposoben in „dovoljno“ sposoben.

(Konec.)

„Slomškova zveza“.

Klerikalci kujejo novo past, v katero bi radi ujeli slovensko učiteljstvo. Ta past bo imela obliko učiteljskega društva in se bo imenovala „Slomškova zveza“.

Namen tega društva je glasom pravil „podpirati npravoverske, pedagoške in patrijotiške smotre šole temeljem katoliških načel in zastopati materijelne stanovske interese učiteljstva.“ Toda ta namen „Slomškove zveze“ je in ostane le na papirju, dejanski nameni tega društva so vsi drugačni.

In to je tudi popolnoma naravno. Kdo naj verjame klerikalizmu, da je prijatelj šole in učiteljstva? Klerikalizem bi kopal sam sebi grob, ko bi delal na povzdigo ljudske omike, klerikalizem bi sam sebe ubijal, ko bi pospeševal šolstvo in podpiral učiteljstvo. Samo neumno, neomikano ljudstvo nosi potrpežljivo jarem klerikalizma in koderkoli imajo dobro šolstvo in omikano učiteljstvo, tam je ultramontanski prevladi odklenkalo za vselej.

Ne bomo navajali dokazov, da so naši klerikalci načelni sovažniki šole in učiteljstva, ker ga menda ni človeka v deželi, ki bi jih ne poznal, in ker ga ni stanu, ki bi ga kranjska duhovščina tako preganjala in zasramovala, kakor je učiteljski stan!

Klerikalstvo hrepeni po tem, da bi dobilo šolo zopet v roko, da bi zopet vladalo v šoli kakor za časa konkordata, a ker je prišlo do spoznanja, da se sedanji šolski zakon ne bo dal izlepa premeniti, zato skuša učiteljstvo pridobiti na svojo stran. „Slomškova zveza“ naj pridobi

učiteljstvo za to, da bo pomagalo ubiti svobodno moderno šolo.

Ni ga stanu na svetu, v katerem bi se ne nahajali nevredni elementi, in tudi med slovenskimi učitelji je takih mož, ki delajo sramoto svojemu stanu s tem, da pospešujejo klerikalna prizadevanja zoper šolo. Ti se bodo dali ujeti tudi v „Slomškovo zvezo“ in bodo skušali napeljati vodo na klerikalni mlin, ali ogromna večina vsega učiteljstva bo z zaničevanjem odklonila hinavsko vabilo klerikalcev na pristop k „Slomškovi zvezi“.

Korak za korakom. Tako mislijo klerikalci. Najprej so ustanovili klerikalni učiteljski list, ki ga urejujejo, pišejo in čitajo samo kaplanje, katerega pa noben do- stojen učitelj ne pogleda, kaj še, da bi ga vzel v roke, zdaj pa zopet snujejo učiteljsko društvo, v katerem bodo poleg nekaj takih ljudi, kakor je dobrepoljski Jaklič, zbrani zopet sami kaplanje in drugi taki „prijatelji šole“ in pospešitelji stanovskih interesov učiteljstva.

Mi nimamo čisto nič proti tem klerikalnim organi- zacijam. Nasprotno. Še dobro so nam došle. Tako se bo spoznal plevel, ki je doslej na skrivnem rasel med učiteljstvom, tako se bo vsaj ločila ljulika od pšenice, in bo ves svet poznal tiste neznačajne in malovredne ele- mente, ki hočejo prodreti naše šolstvo in pljujejo v svojo lastno skledo.

„Sl. N.“

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

Učiteljske pravice v intelektualnem (duševnem, moralnem) obziru.

B.

To nalogo so okrajne učiteljske skupščine, katere sicer nimajo veliko pravic, radi tega dobro izvrševale, ker je menda predsednik mislil, da ima pred seboj par- lament izobraženih mož, in ker so učitelji mislili, da so bolj v šoli, kakor v parlamentu. Tuintam se pa vendar ni tako mislilo. Kjer se je n. pr. učiteljem velevalo, da so morali to in ono vprašanje pismeno izdelati in jo nadzorniku izročiti, ondi je bil skoro dá nadzornik teh napačnih nazorov, da je okrajna konferencija šola. Kjer so se pa učitelji le debat vdeleževali, ne da bi bili vprašani prej temeljito proučili, ondi so pa učitelji mislili, da je ta skupščina parlament.

Da je pa bolj parlament, kakor učilnica, to kažejo določila, ki govoré o sedežu, glasu in volitvah pri okrajni učiteljski konferenciji.

O tem govori sledeče:

Udje okrajne skupščine ter dolžni k njej hoditi so vsi ravnatelji, višji učitelji, učitelji, posvetne učiteljice, sposobilno učiteljsko svedočbo imajoči nižji učitelji in nižje učiteljice javnih ljudskih in meščanskih učilnic, do- končno postavljeni verski učitelji takih učilnic, tudi ravnatelji, glavni učitelji, učitelji vadniki na c. kr. izobraže- valnici za učitelje (učiteljice) tistega okraja.

Vsi ti imajo v stvareh, odkazanih skupščini, sklepo- valen glas ter tudi pravico, voliti in izvoljeni biti.

Dolžnost je v skupščino hoditi nižjim učiteljem in nižjim učiteljicam, imajočim svedočbo zrelosti; a njih glas je samo posvetovalen.

Ne dokončno postavljenim verstvenim učiteljem, pomočnim in stranskim učiteljem ter učiteljicam javnih ljudskih učilnic in učiteljskih izobraževalnic, učiteljicam

delovnih učilnic, tudi učiteljem in učiteljicam v zasebnih (privatnih) ljudskih učilnicah je na izvolji, skupščine se vdeleževati s posvetovalnim glasom.

Vsi udje okrajnega učilničnega oblastva so upra- vičeni, v skupščini navzočevati pri razpravah.

Predsednik more v skupščino tudi povabiti veččake s posvetovalnim glasom.

Dočim so različne razprave v okrajni učiteljski kon- ferenciji v izobraževalnem obziru važne za šolstvo in učiteljstvo, so pa volitve, katere sodijo v njeno področje imenitne s pravnega stališča. Okrajna učiteljska konfe- rencija izvršuje sledeče volitve:

- 1.) v stalni odbor, ki se peča s pripravami za novo konferencijo (poleg stalnega odbora se v isti namen lahko volijo še posebni komiteji za posebne predmete);
- 2.) v komisijo okrajne učiteljske knjižnice;
- 3.) v deželno učiteljsko konferencijo;
- 4.) v okrajni šolski svet.

Volitve v slednjo korporacijo naj bi se vsekako vršile po uradni okrajni učiteljski konferenciji, čeravno ministrski razpis od 2. vel. travna 1894 trdi, da ta skup- ščina, v kateri se vrši ta volitev, ni da bi morala biti indentična z okrajno učiteljsko konferencijo. Ako ni indentična, potlej se lahko vrši volitev tudi v takem zboru, h kateremu niso primorani priti vsi učitelji in za katere ni okrajni šolski svet dolžan dajati dnine in po- vračevati potne stroške. Ako pa čitamo § 44 in drž. za- kone od 14. vel. travna 1869, ministrski ukaz od 8. vel. travna 1872 (§ 8) in § 19 dež. zakona od 25. svečna 1870, najdemo, da je povsod govor le o eni edini okrajni učiteljski skupščini, kadar se govori o teh volitvah in ta e d i n a konferencija ima pravico, voliti svoje zastopnike v okrajni šolski svet. Kjer je več meščanskih šol, ondi so za meščanske učitelje posebne konferencije. Kjer imajo nemški učitelji svoje nadzornike in svoje konferencije, katere v smislu zakonov tudi smejo imeti, ondi se pa morajo nemški učitelji povabiti, da se skupno s sloven- skimi učitelji vdeleže vseh teh volitev; zakaj te pravice se jim ne smejo kratiti, kakor se je to žalibog že časih pripetilo.

Pri vseh volitvah, katere se morajo z glasovnicami vršiti, odločuje nadpolovična večina. Kadar se pa ne do- seže nadpolovične večine, tedaj se napravi ožja volitev, tako govori opravljeni red, ki ga je določil okrajnim učiteljskim konferencijam kranjski deželni šolski z dne 23. rožnika 1873. O dneh in povračilu poštnih stroškov udom te skupščine bomo govorili takrat, ko bode govor o materijelnih in financijelnih pravicah.

Okrajna učiteljska knjižnica

je lepa naprava in lepa pravica za učitelje. Po § 44 drž. š. z. od 14. vel. travna 1869 mora imeti vsak okraj svojo okrajno učiteljsko knjižnico in zopet po § 44 dež. š. zakona od 29. malega travna 1873 (za Kranjsko) mora jo zalagati šolski okraj, ki pa sme tudi od učiteljev v ta namen pol odstotka od letne plače pobirati. Te dolžnosti ($\frac{1}{2}\%$) so pa oproščeni učitelji kranjskega, kamniškega in ljubljanskega mestnega okraja, ker so bili dotični okrajni (mestni) šolski sveti to sklenili. Knjižnični red za te bukvarnice je bil izdan z ministerskim ukazom z dne 15. grudna 1871. Upravlja okrajno učiteljsko knjižnico odbor učiteljev, izvoljenih od okrajne učiteljske konfe- rencije, obstoječ iz 3—5 udov, kateri si volijo načelnika in namestnika; slednji je ob enem računovodja. Posli se

morajo med seboj razdeliti. Pošiljatve knjižničnega odbora so v smislu naredbe z dne 25. svečna 1872 brez poštne, ako so knjige pedagoške vsebine, toda pošiljati jih morajo šolska vodstva ondi, kjer ima knjižnica sedež, in obratno tudi od vodstva, kedar se knjige vračajo.

(Dalje.)

D o p i s i.

Istra.

Od Sv. Mateja. (Konec.) U 14 br. „U. T.“ dopisnik postavlja pitanje: „Ako bi ta odsutnost stajala s tim, što se je čukalo, da u toj skupštini nekolicina vas pripravlja tobože „monstre-protekst“ „U. T.“ što bi vi na to? „Ako učiteljima nije već do sada povećana plaća, tko je tomu kriv?

Na prvo pitanje sledi odgovor vrlo kratak i jasan: „kukavština“. Jest kukavština, kad nije bio kadar doći braniti svoje kako ih nazivlje činjenice. Da kukavština, kad nije došao braniti u skupštinu „Zaveze“ u Maribor, gdje se o stvari razpravljalo vrlo živo i o njemu govorilo u sjednici upravnog odbora — u sjednici delegacije, gdje se u izvješću tajnikovu prihvatilo sljedeći odstavak:

„Radi priznavamo, da je istrska duhovščina v ogromni većini rodoljubna in da se žrtvuje za narodno blaginjo. Saj pa ona većinoma tudi še ni okužena po tistem internacijonalnem klerikalizmu, ki je v nesrečo vsakemu narodu, in ki je zlasti principijelen in dosleden nasprotnik naprednemu šolstvu in učiteljstvu.“

Zašto se nisu ti silni dopisnici pokazali kod banketa — gdje se ih i opet tražilo?

Jedan otišao radje smokve sušiti i pripravljati dopise u tršćanski list „Piccolo“, a drugi bio jamačno došao, kad bi mu bila dnevica i putni trošak masno plaćen — za drugu četvoricu ne znam kud su išla — možda bila i prisutna.

Postavljam pako svoju glavu, da ne „monstre-protekst“ proti „U. T.“ navela njekeje, da nisu prisustvovali skupštini društva no okolnost ta što nisu bili odabrani u kotarsko školsko vijeće onakvi muševci kakvi se opisuju u 9. broju „U. T.“ u dopisu iz Istre t. j. sam dopisnik, no što so bila odabrana gg. pop Viko Butković, nadučitelj u Kastvu i August Rajčić, učitelj u Opatiji. Svojom odsutnošću htjeli oni pokazati „monstre-protekst“ proti izboru. — Nije li vjerojatno? Ovdje bih mogao liepo uparabiti rečenicu: „Reci mu, da ti ne reče“, u br. 12. „U. T.“

Nije istina, da se mi u svojem izvješću potužismo, da mnogi nijesu skupštini prisustvovali — nego doslovno ovako: „Baš oni radi kojih bila sazvata istodobno sa službenom brilirali svojom odsutnošću“. A brilirali svojom odsutnošću „kandidati in erba“ za kotarsko školsko vijeće. U istom izvješću zaključeno je: „Tako valja! Drugo ne velimo, jer bi morali „mnogo“ toga reći“. Što se po tom „mnogo“ mislilo? Mislilo se upravo na propale kandidate — a ne da „mnogi nijesu skupštini prisustvovali“.

Drugo pitanje: Ako učiteljima nije već do sada povećana plaća, tko je tomu kriv?

Na glavnoj skupštini „Učiteljskoga društva kotara Volosko“ god. 1892 bio je stvoren sljedeći jedinstveni zaključak:

„Zemaljskomu saboru u Poreču ima se podnesti molba, da izvoli s hodnim preinakama dotičnih zemaljskih

školskih zakona zadovoljiti slovu i duhu 1. točke §. 55. državnoga škol. zakona od 14. svibnja 1869. Ta molba ima se temeljito i svestrano obrazložiti, a odbor mora dogovorno z drugimi našimi učitelj. društvima nastojati, da istu potpišu po mogućnosti „svi“ učitelji i učiteljice ciele Istre bez obzira narodnosti“.

Od te se dobe molbe na sabor šiljale godimice od strane hrvatsko-slovenskog učiteljstva. Pozivalo se lievo i desno učitelje talijanske narodnosti, da u naše kolo pristupe, kad se radi strogo o boljku učiteljstva, nu oni preziorom, dapače i po grdnimi riečmi odbili naše pozive.

Tekar sada kad je inicijativa potekla od strane njihovog zastupnika dr. Gherse, pozvali nas, da se složimo. Mi smo njihov poziv objeručke primili, dočim dopisnik pozitivno tvrdi, dok se je pako mješao u te stvari klerikalac, neučitelj, nije došlo nikad do suglasja“.

Molim ga da nam ovu tvrdnju činjenicama dokaže.

Ko što Temistoklu slava Hiltiadova nije dala mirno spavati — jamačno jošte grdje muči dan i noć dopisnika rieč klerikalac — pa ju meša gdje god može bilo joj ne bilo mjesta.

Znade dopisnik dobro, da su tomu krivi talijanski zastupnici na istarskom saboru — a i talijanski učitelji, koji nisu s nama htjeli pitati poboljšanja. — Hoće mu se samo prkositi, jer dobro znade, da su hrvatsko-slovenski zastupnici na istarskom saboru preporučivali i zagovarali molbe pučkih učitelja Istre svaki put, kad su iste stigle na sabor, i da je saborska većina prelazila na dnevni red i preko molba i preko preporuka. Tomu imamo dokaza u odborskih zapisnicah. Nisu li, neko to dopisnik dokaže — dapače dužan je — a ne samo beknuti, jer neće u sabor krivi su.

Čujte ovu:

Cielokupno učiteljstvo Istre svakog mjestnog školskog vijeća napose na poticaj i poziv nadučitelja u Torre Istri g. J. Parovela (talijana) — a izdanih pitanja gosp. dr. Gherse (talijana) zastupnika na istarskom saboru imali se sastati, da se sporazume i da izmedju sebe po kotaru izaberu jednoga predstavnika u odbor, koji se imao sastati u Pulju dne 26. febrara u svrhu sastava spomenica o poboljšanju učiteljskih plaća u Istri.

„Učiteljsko društvo kotara Volosko“ odposlalo je na Ravnateljstva škola 6 okružnica ovim redom:

- a) Kastav muž-ženska, Brežca, Brgud jednu;
 - b) Zamet, Rukavac, Opatija, Volosko jednu;
 - c) Klana, Jelšane, Lipa, Podgraje jednu;
 - d) Hrpelje, Materija, Brezovica, Tatre jednu;
 - e) Podgrad, Hrušica, Mune, Vodice jednu;
 - f) Berseč, Mošćenice, Lovran, Poljane, Veprinac jednu;
- pozivom, da svaki učitelj i učiteljica napose izjavi, koga bi želio, da se u taj odbor odabere.

Od tih 6 okružnica povraćene su 4 naime pod a) b) c) d) — dočim nisu pod e) Podgrad — tamo je nadučitelj Kristian Bogatec pod f) koju iz Berseča odposlata u Mošćenice bivšem tamošnjemu učitelju Marijanu Marcchii i tu negdje zameo njoj se trag.

Svojedoba sabiralo se za deputaciju k Njeg. Veliknstvu u Beč isto okrožnicom — pa u zapisniku odborskih sjednica briliraju njekeja imena, koja nas na mnogo šta sjećaju i koja bi se po svoj prilici dala u sklad dovesti sa dopisnikom, koji napada na zastupnike, koji toli težko uzdiše za poboljšanjem plaća — a prezire i radi uz prkos, kad se ga poziva, da radimo složno na to, da nam se plaće povećaju. Van delijo i opet te po-

živam, da te vidimo ne samo na rieči, no kakav si i na djelu.*)

„Nek se krije kud je njemu drago
Po planinam i gustim dubravam
Nit će uteć, nit sakriti glave“.

Koliko su krivi naši zastupnici, da neće u sabor ponajbolje će razabrati svatko, ako ovdje doslovno navedem njihove zahtjeve. Ponajbolje će razabrati zanovetanje, prkos i pretjerani zahtjev dopisnikov, kad im veli: „Zar se u korist učitelja nebi moglo barma za čas što god potrpiti?“

Naši zastupnici, da mogu opet stupiti u sabor zahtjevaju:

1. Nebunjeno pravo govoriti u saboru hrvatski ili slovenski.

2. Nebunjeno pravo, da podnašaju u saboru hrvatskim ili slovenskim jezikom interpelacije, samostojne predloge ujedno sa obrazloženji, i one tečajem razprava; i da se te interpelacije i ti predlozi pročitaju u saboru u originalu.

3. Predsjedništvo sabora ima ne samo razdieljivati medju zastupnike vladine zakonske osnove u oba jezika, kako ih od vlade dobiva, nego se ima i zato pobrinuti da se i predlozi zemaljskoga odbora i predlozi saborskih odbora — bilo pisani, litografovani, hektografovani ili tiskani — priredjuju takodjer u hrvatskom jeziku, i takovi barem hrvatsko-slovenskim zastupnikom razdieljuju.

4. Stenografički zapisnici imadu sadržavati sve što se govori i podnaša u saboru, dakle i ono, što se govori ili podnaša u hrvatskom ili slovenskom jeziku, dakako u tom jeziku.

5. Predsjedništvo sabora ima podneske, došle od stranaka izvan sabora, a sastavljene u hrvatskom ili slovenskom jeziku, primati i u razpravu davati.

* * *

Hrvatsko-slovenski zastupnici pripuščaju sada, neprejudicirajni za budućnost:

1. da se saborski predsjednik služi samo talijanskim jezikom;

- a) kot otvaranja i zatvaranja sjednica;
- b) kot priobćivanja podnesaka;
- c) kot glasovanja tekom razprava;

2. da se saborski odbori služe samo talijanskim jezikom:

- a) kod svojih razprava;
- b) kod izvešća u saboru.

* * *

Samo se po sebi razumjeva:

1. da se ima predsjednik ili njegov zamjenik vzbiljno i odlučno brinuti za to, da se u saboru pristojno raz-

*) Za deputaciju u Beč k Njegovomu Veličanstvu sabirala se svoje doba u voloskom kotaru isto okružnicom i u zapisniku odborskih sjednica vidimo, da su za istu doprinesli osim gg. učitelja i učiteljica i gg. svećenici: Jelušić Rajmund, Suž Anton, Ellner Ante, Barbić Mijo, Doleneć Vinko, Jurinčić Fran, Mandić M., Logar Rajko. Pak u istom zapisniku naći ćete imena nekotjih učitelja iz voloskog kotara, koji nisu htjeli u to ime nit novčića doprinieti.

Ta nas imena učitelja iz voloskog kotara na mnogošta sjećaju i po svojoj prilici bi se ista dala lahko u sklad dovesti sa dopisnikom, koji toli teško uzdiše za poboljšanjem naših plaća, a prezire pozive, kad se ga poziva, da radimo složno na to, da nam se plaće povećaju. Roti se zastupnikom, koji nisu to kadri izposlovati — nota bene, razumijte dobro, samo hrvatsko-slovenskim zastupnikom.

Ali mu je morao ujeku od njih negdje silno na kurje oko stati.

Van delijo i opet te pozivam, da te vidimo ne samo na rieči, no kakav si i na djelu. Van da te lasnije možemo u rog utjerati.*

„Pis.“

pravlja, i da slušateljstvo neuznemiruje i neprieči saborskoga rada;

2. da se u saborske odbore bira takodjer članove hrvatsko-slovenskoga kluba, po razmjeru njihova broja;

3. da se članovom toga kluba, dade na razpolaganje mjesto člana zemaljskoga odbora iz skupine zastupnika ladanjskih občina, koje njim pripada;

4. da političko-narodni obziri ne imaju uplivati na parlamentarno rješavanje gospodarskih i školskih pitanja“.

To su eto predlozi hrvatsko-slovenskih zastupnika, koje su talijanski zastupnici označili pretjeranimi i nisu htjeli o njih niti razpravljati. Iste sam izvadio iz „Naše Sloge“ od 6. aprila t. g. br. 15.

Naveo sam eto zahtjeve na prosudjivanje dopisa iz Istre u br. 14. „U. Tov.“

Medjutim budi spomenuto, da i mimo njih, naime hrvatsko-slovenskih zastupnika istarski sabor mogao plaće kao što sada i do sada učiteljem povećati. Nu i kad se to nebi bilo moglo postići i kad bi oni svojom abstinencijom ma baš i bili krivi, kao što su možda da nije sabor bio sazvan u februaru, tko od hrvatsko-slovenskog učiteljstva Istre bi im mogao to u grieh upisati?

U svemu imade u Istri 112 hrvatsko-slovenskih razreda — recimo da su na dotičnim razredima sve sami hrvatski i slovenski učitelji i učiteljice, što znamo da nisu — ja odluzem pero i pozivam od tih 112 učitelja i učiteljica nek pod moje svoje ime podpiše, tko ne odobrava rad i postupak hrvatsko-slovenskih zastupnika na istarskom saboru. Evo moga potpuna imena i prezimena:

Božo Dubrović,
nadučitelj.

Iz pazinske okolice mjeseca augusta.*) Tekom minulog julija svršile su pučke škole u ovom kotaru. I pravo je, da je oblast preinačila školske praznike, jer za vrijeme najveće topline ne moguće je podučavati iz različitih uzroka. Učiteljstvo otpočinut će za vrijeme praznika, te će novom školskom godinom opet započeti svoj mukotrpan rad, koji je od nezalica često puta nesnosan, a učitelj napadnut besramnom agitacijom. Evo što se dogodilo koncem školske godine učitelju na enorazrednici u pazinskoj okolici.

Učitelj tumačio je u višoj skupini (drugom odjelu) postaoak godišnjih doba te u tu svrhu pozove djecu učiteljskom stolu, da bolje opaze na zemaljskoj kruglji promjene i postanak godišnjih doba. To je teška zadaća, a još teža, ako oko učitelja stoje klipani, kojima čovjek mora sjekirovom zabijati u glavu. Niži odjel bio je zabavljen tihom zadnjom. Baš za tumačenja i znojenja oko zemaljske osi, vidi učitelj cirkulirati po školi (medju nižim odjelom) okrugao papir, nalik onomu, kojim se djeca rado igraju raja i pakla. Učitelj zavikne od stola neka se igračka odstrani, inače da će ju rastrgati. Pošto se djevojčica oglušila pozivu učitelja, rasrdi se ovaj, skoči medju klupe, zgrabi igračku — bez ikakve zle namjere — rastrga ju i baci kroz prozor. Al Bože očuvaj — igračka bila je nekakva slika.

Sada tužan učitelj, udri po njemu govoreć: hudio je na Boga i amanet sveti, ajde braćo da ga objesimo! Sve usijane glave složiše se, al zape pitanje kamo. To je lahko odgovori prevejanac: na broskvu s njim!

*) Zaradi preobitega gradiva se je dopis zakasnio.

Uredn.

Eto vam sada (po njihovom mnijenju) o broskvi visećeg učitelja predavat će znanje i umjeće, veseo da je lišen vlažne, pljesnive i zadušne konobičine.

Čudno mi se čini, da je ovdje umiješana osoba, koja bi morala razumeti što je škola, što školska stega i što je učitelj zaposlen u tumačenju najtežeg pitanja u počkoj školi.

Da! vikati će se iz sveg grla: učitelj ne podučava ništa, djeca nam ne znadu pisati peticija ni tužba — što je glavno itd.

A učitelj? Učitelj čeka mirno pravorjek svojih domaćih dugo i kratkokosih sofistickih agitatora, tješeć se mislju: Blaženi ubogi duhom, jer je . . .

Društveni vestnik.

Štajersko.

Od Save. V odbor štaj. „Lehrerbunda“ so se svoječasno volili tudi trije slovenski učitelji, ki imajo zastopati ona spodnještajerska učiteljska društva, ki so združena v „Lehrerbundu“. Kakor smo pa slišali, se naši odborniki sej redno ne vdeležujeje. Vzroki temu nam sicer niso znani, a obžalovati moramo to nebrižnost naših odbornikov vsekakor. Kakor znano, bode imel „Lehrerbund“ dne 20. t. m. zopet odborovo sejo, pri kateri se ima razpravljati o jako važnih stvareh in kjer bode treba odločno označiti stališče spodnještajerskih društev. Pričakujemo torej, da se te seje vsi naši slovenski odborniki zanesljivo vdeležé.

Književnost in umetnost.

Avstrijska zgodovina za ljudske šole. V spomin na 70 letnico rojstva Nj. cesarskega in kraljevega Apostolskega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. priredil Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani. V Ljubljani 1900. Založil Josip Petrič, trgovec s šolskimi potrebščinami. Tisk Rudolfa Milica. — To je naslov knjigi, kakoršno smo že dolgo pogrešali slovenski učitelji. Ni še dolgo temu, ko so vojaška oblastva poudarjala, da se v ljudski šoli premalo goji avstrijska zgodovina. Če se je to tuintam res zgodilo, gotovo ni temu kriv učitelj, ampak razmere, v katerih se nahaja čestokrat ljudski učitelj. Vseh pomožnih knjig si učitelj ne more nabaviti; v okrajni knjižnici se pa tudi ne dobi vselej vsega, kar rabi učitelj za pouk. Največkrat pa takih pomožnih knjig učitelj sploh dobiti ne more. Posebno za zgodovinski pouk je težko dobiti vseh potrebnih virov. V takih razmerah je učitelj na deželi navezan edino le na „berilo“. Priti v okom temu nedostatku pri zgodovinskem pouku je namen tu omenjene „Avstrijske zgodovine za ljudske šole“. Zato trdno pričakujemo, da bo učiteljstvo radostno seglo po tej knjigi ter jo bode naročalo za-se, za šolarske in učiteljske knjižnice in jo širilo tudi med ljudsko šolsko mladino. — Vsebina: I. Avstrijske dežele v starih časih. 1. Rimljani. Ustanovitev Akvileje. Ustanovitev Emone. 2. Razširjanje krščanstva v Avstriji. 3. Slovani. 4. Obri. 5. Karol Veliki. 6. Vzhodna krajina Karola Velikega. 7. Razpad po Karolu Velikemu ustanovljene „vzhodne krajine“. Ciril in Metod. 8. Ogri. 9. Obnovitev „vzhodne krajine“ (ustanovitev „avstrijske granice“). 10. Sv. Štefan, prvi ogrski kralj. — II. Babenberžani 976—1246. Pravljičica o zlomljenem loku. a) Mejni grofje. b) Vojvode. Pravljičica o zvestem Blondelu. — III. Medvladje. — IV. Rudolf Habsburški. Žezlo Rudolfa Habsburškega. Rudolf in dukovnik. — V. Avstrija pod Habsburžani. Upor v Švici. Gesslerlev klobuk. Viljem Tel. Friderik Krasni in Ludovik Bavarski. Ustanovljanje goratanskih vojvod. Hude nadloge: a) Kobilice, lakota, potresi. Potres v Bazelu. b) Črna kuga. Celjski grofje. Iznajdbe v srednjem veku: a) Smodnik. b) Papir. c) Tiskarstvo. d) Ure. e) Kristof Kolumb najde

Ameriko. Maksimilijan I. na Martinovi steni. Turške vojske: a) Bitka pri Mohaču. b) Prvo obleganje Dunaja. e) Bitka pri Sigetu. d) Bitka pri Budatkem. d) Bitka pri Sisku. Tridesetletna vojna. e) Drugo obleganje Dunaja. f) Pridobitev mesta Budima. — VI. Avstrija pod dinastijo habsburško-lotarinško od l. 1740. Mladi Vukasovič. Smrt Marije Terezije. Cesar Jožef II. pri plugu. Kmetova ljubezen do cesarja. Cesar Jožef II. na tlaki. Cesar Jožef II. na Kranjskem. Sled dobrega cesarja. Bitka pri Belemgradu (Lavdon). Nadvojvoda Karol. Bitka pri Lipskem. Slovenska zemlja in francoska vojska. Kako priljubljen je bil cesar Franc I. Radecki. Potres v Ljubljani l. 1895. Nadvojvoda Albreht. (Vmes je pa še posebej povedano o vsakem vladarju najvažnejše, kar je storil za Avstrijo. Op. por.) — VII. Avstrija kot konstitucionalna država. 1. Vlada avstrijskih dežel. 2. Vlada ogrskih dežel. 3. Skupna vlada. — VIII. Pravice in dolžnosti avstrijskih državljanov. 1. Pravice. 2. Dolžnosti. — IX. Viteški redi in odlikovanja. — X. Grbi. 1. Državni grb. 2. Deželni grbi. 3. Grbi ogrskih dežel. 4. Bosenski grb. — XI. Cesarjev naslov. — Rodopis cesarske rodovine. — XIII. Kako se je razvijala naša država. — XIV. Pregled, kžko se je razvijala naša država. — XV. Avstrijski vladarji. — XVI. Gesla avstrijskih vladarjev. — XVII. Časovna tabela. — XVIII. Zgodovina kranjske dežele. — XIX. Zgodovina Ljubljane. — XX. Avstrijska cesarska pesem po prvotni melodiji J. Haydna. — XXI. Zgodovina avstrijske cesarske pesmi. — To so torej glavni podatki vsebine; razvidno je iz tega, da je zbrano v tej knjigi vse, kar potrebuje učitelj pri pouku avstrijske zgodovine. Knjiga je tudi zelo primerna za obdaritev učencev povodom praznovanja cesarjevega godu. Na čelu nosi knjiga prav dobro zadeto cesarjevo podobo. „Avstrijska zgodovina za ljudske šole“ se dobiva pri založniku g. Josipu Petriču, trgovcu s šolskimi zvezki in drugimi šolskimi potrebščinami v Ljubljani, po 2 kroni knjiga.

Vestnik.

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. O rednej seji, ki se je vršila v petek dne 24. vel. srpana t. l., prejeli smo nastopno poročilo. Potem ko predsednik proglašil sklepčnost in pozdravi navzočne, poroča zapisnikar o kurentnih stvareh in pove, kako so bile rešene, kar se vzame soglasno na znanje. Mestnemu učitelju Engelb. G a n g l u dovoli se za prihodnje šolsko leto dopust v ta namen, da popolni svoje študije na dunajskem pedagogiju. Mestnemu učitelju Juriju Režku pripozna se četrta službena starostna doklada od 1. dne septembra t. l. v znesku letnih 80 K — in pa krajna doklada od istega dne v znesku letnih 40 K. — Sklene se prošnji vodstev prve mestne deške petrazrednice in mestne dvorazrednice na Karolinskej zemlji za denarno podporo v svrhu popolnitve ondotnih šolskih vrtov priporočilno predložiti deželnemu šolskemu svetu. Na znanje se vzemo poročila c. kr. okr. šolskega nadzornika profesorja Frana Levca o nadzovanju mestne dvorazrednice na Karolinskej zemlji, vnanjih zasebnih dekliških šol pri Uršulinkah in notranje zasebne ljudske petrazrednice pri Uršulinkah se vzemo na znanje in se imajo predložiti deželnemu šolskemu svetu. Za razpisano tretje katehetsko mesto na mestnih ljudskih šolah se stavi deželnemu šolskemu svetu ternopredlog. Izprašana učiteljska kandidatka Marijana Luschinova se sprejme za radovoljko in se ima v složbovanje prideliti mestni nemški dekliški šestrazrednici. Neki v Spodnji Šiški stanujoči deklici se dovoli sprejem v prvi razred mestne nemške dekliške šestrazrednice. Na znanje se vzame poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Fr. Levca o okrajni učiteljski konferenciji za slovenske in dvojezične šole v šolskem letu 1899/1900. Sprejmo se vsi s tem poročilom združeni nasveti in sklene se, da se ima to poročilo predložiti deželnemu šolskemu

svetu. Odobre se nasveti učiteljske konferencije prve mestne deške petrazrednice o pogodnem sprejemu vnanjih učencev in pritrdi se predlogom c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Frana Levca, po katerih naj bi se v prihodnje ravnalo napram sosednim šolskim občinam radi vnanjih otrok sploh, ki obiskujejo tukajšnje šole. O teh nasvetih je obvestiti merodajna oblastva in prizadete občine. Sklene se pri občinskem svetu izposlovati kredit za naročbo štirih izvodov nameravane zgodovine c. in kr. domačega pešpolka za okrajno učiteljsko knjižnico in za knjižnice vseh treh mestnih deških petrazrednic. Prihodnja redna seja bodi v sredo dne 19. kimavca t. l.

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Postojni dne 30. vel. srpana 1900. Okrajni šolski nadzornik poroča o došlih kurentnih stvareh in pove, kako so bile rešene. Temu sledi glavno poročilo nadzornikovo v šolah za pretečeno šolsko leto. Obe točki se vzameta brez ugovora na znanje. Dekan postojnski in član c. kr. okr. šol. sveta je naznanil, da bode prihodnje šolsko leto v Oreheku poučeval veronauk kapelan Adolf Knoliz Hrenovic. Pritožba nekega krajnega šolskega sveta proti županstvu se odstopi c. kr. okr. glavarstvu v daljno uradno postopanje. Pripoznajo se starostne doklade in sicer: učitelju Iv. Troštu na Razdrtem druga, učitelju And. Lahu v Šmihelu druga, od 1. vel. srpana 1900 in nadučitelju Fr. Verbiču v Slavini prva od 1. vel. srpana 1899. Reši se več prošenj za olajšavo glede šolskega obiskovanja. Stavi se c. kr. dež. šolskemu svetu terno-predlog za popolnitev novoustanovljene učiteljske službe v Postojni. Začasno nastavita se: Izprašana učiteljska kandidatinja M. Boletova za Št. Vid nad Vipavo in začasna učiteljica v Knežaku Jul. Gabrovšekova za Erzelj.

Sklene se upeljati pri okr. šolskem svetu javno kvalifikacijsko tabelo, v katero pogledati pravico imel bode vsak učitelj — in to le — za svojo osebo. Določi se za vse šole v okraju število občinskih zastopnikov v krajnem šolskem svetu in sicer: za vse enorazrednice po tri, za dvo- in večrazrednice pa po pet.

Ko se tudi sklene vnovič prositi c. kr. dež. šolski svet, da se z novim letom pri c. kr. davčnih uradih tega okraja ustavi pobiranje prispevkov od učiteljskih plač za okrajno učiteljsko knjižnico, predsednik ob pol 2. uri zaključil sejo. — a.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek 13. kimavca ob 10. uri predpoldan v Slov. Bistrici po nastopnem vspredu: 1. Petje, 2. Zapisnik, poročila, dopisi. 3. Naša organizacija, govori g. D. Pribil. 4. Poročilo o zborovanju „Zaveze“. 5. Vplačanje udnine. 6. Slučajnosti. Gledé 3. točke dnevnega reda pričakuje se obilna udeležba.

„Slovenca“, oz. g. kuratu Ant. Koblarju na notico „Najnovejša blamaža Jakoba Dimnika & comp.“ prav kratek odgovor. Podpisanca se prav tako dobro spominjata slovensko učiteljstvo sramotečega govora takratnega deželnega poslanca gosp. Fr. Šukljeja v deželnem zboru kranjskem l. 1894., kot jima je še v živem spominu dobesedno govor pri VIII. glavni skupščini Zaveze v Opatiji l. 1896. takratnega državnega poslanca g. Ant. Koblarja, v katerem je z navdušenimi besedami klical h o s a n a slovenskemu naprednemu učiteljstvu. Saj se tudi spominjava besed,*) s katerimi je državni poslanec Anton Koblar vzpodbujal napredno slovensko učiteljstvo, ob času, ko so istemu v „Slovenca“ stavili most za osle,

*) Na znani panflet, ki ga je pisal v „Slovenca“ državni poslanec č. g. dr. Janez Evangelist Krek pod naslovom „Pons asinorum“ je pisal takratni državni poslanec narodno-napredne stranke Ant. Koblar naprednemu učitelju z Dunaja to-le:

„Danes sem čital v „Slovenca“ ostudni napad na slov. učiteljstvo. Pons asinorum!! No, kaj tako nesramnega tudi v tukajšnjih židovskih časnikih ne najdem. Bodete pač vsi učitelji pokazali škofovskim slugam (sic! Ured.), da zna dolgoušec tudi krepko — breniti nazaj. Solidaren protest vsega učiteljstva bi bil na mestu.“ Uredn.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Pance. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska Miličeva tiskarnica v Ljubljani.

„da naj dolgoušec krepko brene nazaj“. Napad gospoda dvornega svetnika Fr. Šukljeja je zavračalo takrat slov. učiteljstvo v raznih listih,*) g. kurata Koblarja, ki je dotične stavke v „Slov. Listu“ zopet pogrel in kakor pravi, dobesedno prepisal, je pa okreal po zasluženju Rešetar. Za vsako delo plačilo!

J. Dimnik.

L. Jelenc.

Razpisana učiteljska služba pri Sv. Petru nad Laškem je v II. plačilni vrsti in učitelj dobi stanovanje, obstoječe iz 1 sobe, kuhinje in kleti v novejši šoli.

Podpore obrtnim šolam. Naučno ministerstvo je podelilo obrtnim nadaljevalnim šolam sledeče podpore: v Ljubljani 4800, Postojni 560, Škofji Loki 660, Kočevju in Novemestu po 760, Krškem 580, Kranju in Ribnici po 700, Metliki 820, Tržiču 680, Radovljici in Št. Vidu nad Ljubljano po 900 in oni v Kranju 780 K.

Hrvatski školski muzej. Kako smo s najpouzdanije strane obaviješteni, pošet će se već od 1. siječnja 1901. u „Učiteljskom domu“ uredovati hrvatski školski muzej, koji će ispočetka zapremati pet velikih dvorana. Sve, što zasjeca u školsku struku, bit će tu sustavno poredano i moderno uređeno. Osobito nam se svida naum, da se u jednom odjelu izlože i hrvatska narodna odijela, koja će odmah služiti i kao uzorci za ženske ručne radnje. Poznavajući pokretače te divne zamisli, mi se upravo veselimo, da će se do godine otvoriti h r v a t s k i š k o l s k i m u z e j, a još nas više veseli, što će biti smješten u „Učiteljski dom“.

„Škola“.

Spomenik Ivanu Filipoviću, tomu nezaboravnomu prvaku hrvatskoga učiteljstva, podić će se i otkriti bodućih školskih praznika u Zagrebu uz doličnu slavu.

„Škola“.

5000 učiteljica na pariškoj izložbi. Beogradski „Učitelj“ piše: „Parišku izložbu posjetit će ove godine 5000 učiteljica iz Amerike. Ovaj izlet priređuje sjeveroamerički učitelj savez. Ove će društvo doploviti iz Amerike na posebnim brodovima do Havra, a odavle će posebnim vlakovima u Pariz.“

„Škola“.

Zahvala. Blagorodni gospod prof. in c. kr. okr. šol. nadzornik Francišek Levac je povodom pogreba svojega sina Leona podaril 10 K za uboge učence v Podbrezju. Za ta blagi dar se podpisana srčno zahvaljujeta.

V Pobrezju, dne 31. vel. srpana 1900.

Ivan Kiferle
voditelj šole.

Jernej Jeglič
preds. kr. šol. sveta.

*) Glej „Učiteljski Tovariš“ l. 1894. stran 44, 61 i. t. d.

Uredn.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Kranjsko.

Št. 744

o. šol. sv. Na štirirazredni Franc-Jožefovi šoli v Črnomlju razpiše se učiteljska služba s postavno plačo v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Prošnje vlagati je do 20. kimavca t. l. pri c. kr. okr. šolskem svetu v Črnomlju.

C. kr. okr. šol. svet v Črnomlju, dne 29. vel. srpana 1900.

Parma, l. r.

Št. 985

o. šol. sv. Na enorazrednici v Št. Lorencu pri Trebnjem razpisana je služba učitelja-voditelja s postavno plačo in prostim stanovanjem v stalno, oziroma začasno nameščenje in je prošnje do 15. kimavca t. l. vlagati pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Rudolfovem.

C. kr. okr. šolski svet Rudolfovo, dne 24. vel. srpana 1900.

Friedrich, l. r.